

Fanny Slotorub & Neel Jersild Moreira

FACET

**Grundbog i dansk til
DU3 · Modul 5**

Forlaget DIT
Dansk i Tiden

FACET

Grundbog i dansk til DU3 · Modul 5

Fanny Slotorub og Neel Jersild Moreira

© Forlagetdit, København, 2025

Kopiering fra denne bog må kun finde sted på institutioner, der har indgået aftale med CopyDan, og kun inden for de aftalte rammer.

Forlagsredaktion: Fanny Slotorub og Neel Jersild Moreira

Billedredaktion: Forfatterne og Jytte West

Grafisk tilrettelægning af omslag og indhold: Jytte West / Westdesign

Trykkeri: ScandinavianBook A/S, Aarhus

Grafer: Jytte West

Fotos: Shutterstock

1. udgave, 1. oplag 2025

ISBN: 978-87-976031-0-9

 Lyden findes på **forlagetdit.dk**

 Kopiark findes i lærervejledningen til fri download på **forlagetdit.dk**

INDHOLD

ARBEJDE OG IDENTITET 1

5

A. LÆSEFORSTÅELSE OG ORDKENDSKAB

1 Fordele og ulemper 	7
2 Det danske arbejdsmarked	7
3 Grammatik: Forbinderord og ordstilling	9
4 Matching: Sammensatte substantiver	10
5 Lav substantiver af verber	10
6 Forberedelse til LÆSEFORSTÅELSE 2A	11
7 Et nyt kapitel i livet 	12
8 Præsentér en tekst 	12
9 Uskrevne regler på arbejdspladsen	14
10 Forberedelse til LÆSEFORSTÅELSE 2B	14
11 Grammatik: Passiv	15
12 Odd-one-out: Forbinderord	16
13 Indsæt forbinderord	16
14 Forberedelse til LÆSEFORSTÅELSE 3	16
15 Informationskløft 	17

B. SKRIFTLIG FREMSTILLING OG SPROGBRUG

1 Forberedelse til DELPRØVE 1: At kommentere og udtrykke sympati	18
2 Forberedelse til DELPRØVE 1: At give råd og foreslå noget	18
3 DELPRØVE 1: Skriv en e-mail	19
4 Forberedelse til DELPRØVE 2A: At beskrive diagrammer	20
5 Forberedelse til DELPRØVE 2: At forklare	21
6 Forberedelse til DELPRØVE 2: At vurdere	21
7 Grammatik: Ordklasser	22
8 Forberedelse til DELPRØVE 2: Fordele og ulemper	22
9 DELPRØVE 2A: Udenlandsk arbejdskraft i Danmark	23
10 DELPRØVE 2B: Lønforskelle i Danmark	24
11 Fejlretning: Ordstilling	25

C. MUNDTLIG KOMMUNIKATION OG SPROGBRUG

1 Samtale om arbejde og identitet	26
2 Lytteforståelse og diskussion: En god arbejdsplads 	26
3 Grammatik: Adjektivernes bøjning 	26
4 Diskussion: Den gode kollega og leder	27
5 Find antonymer til adjektiverne	27
6 Min værste chef 	27
7 Udtryk din mening	27
8 DELPRØVE 1: Præsentation af et emne 	28

9 DELPRØVE 2:

Svar på spørgsmål om et emne 28

10 DELPRØVE 2: Svar på spørgsmål om et emne 30

PENGE OG ØKONOMI 2

31

A. LÆSEFORSTÅELSE OG ORDKENDSKAB

1 Penge og forbrug 	33
2 Forberedelse til LÆSEFORSTÅELSE 2A	34
3 Unge og økonomi 	36
4 Indsæt ordene	36
5 Test dig selv	37
6 Forberedelse til LÆSEFORSTÅELSE 2B	38
7 Matching: Dilemmaer	40
8 Grammatik: Imperativ	41
9 Grammatik: Konjunktioner	42
10 Forberedelse til LÆSEFORSTÅELSE 3	42
11 Informationskløft 	44

B. SKRIFTLIG FREMSTILLING OG SPROGBRUG

1 Forberedelse til DELPRØVE 1: At kommentere og udtrykke sympati	45
2 Forberedelse til DELPRØVE 1: At give råd og foreslå noget	45
3 DELPRØVE 1: Skriv en e-mail	46
4 Grammatik: Indsæt modalverber	47
5 Forberedelse til DELPRØVE 2: At forklare og begrunde	48
6 Forberedelse til DELPRØVE 2: Fordele og ulemper	49
7 Grammatik: Ordklasser	49
8 Forberedelse til DELPRØVE 2A: At beskrive et diagram	50
9 DELPRØVE 2A: Folkeskole eller privatskole?	50
10 Grammatik: Substantiver	51
11 DELPRØVE 2B: Velfærdsamfundet	52
12 Fejlretning	52

C. MUNDTLIG KOMMUNIKATION OG SPROGBRUG

1 Interview hinanden om penge	54
2 Lytteforståelse: Marks historie 	54
3 Udtryk sikkerhed / usikkerhed: Hvor ærlig er du?	55
4 Udtryk din mening	55
5 Lytteforståelse: En diskussion 	56
6 DELPRØVE 1: Præsentation af et emne 	57
7 DELPRØVE 2: Svar på spørgsmål om et emne	57
8 DELPRØVE 2: Svar på spørgsmål om et emne	58

KULTUR OG LIVSSTIL 3

59

A. LÆSEFORSTÅELSE OG ORDKENDSKAB

- 1 Diskussion og prioritering af værdier 61
- 2 Lytteforståelse:
Udlændinges syn på Danmark 61
- 3 Læseforståelse: Præsentér en tekst 63
- 4 Forberedelse til LÆSEFORSTÅELSE 2A 64
- 5 Forberedelse til LÆSEFORSTÅELSE 2B 66
- 6 Matching og lytteforståelse: Ligestilling   68
- 7 Grammatik: Kategoriser og indsæt forbinderord 68
- 8 Forberedelse til LÆSEFORSTÅELSE 3 68
- 9 Grammatik: Konjunktioner og pronomener 70

B. SKRIFTLIG FREMSTILLING OG SPROGBRUG

- 1 Grammatik: Hvad ved du om verbernes former? 72
- 2 Forberedelse til DELPRØVE 1:
At kommentere og udtrykke sympati 72
- 3 Forberedelse til DELPRØVE 1:
At give råd og foreslå noget 73
- 4 DELPRØVE 1: Skriv en e-mail 74
- 5 Grammatik:
Indsæt verber i den rigtige form 74
- 6 Forberedelse til DELPRØVE 2:
At forklare og begrunde 75
- 7 Forberedelse til DELPRØVE 2:
Fordele og ulemper 76
- 8 Forberedelse til DELPRØVE 2A:
Vurder beskrivelser af et diagram 76
- 9 DELPRØVE 2A: Alkohol og livsstil 77
- 10 DELPRØVE 2B: Børneopdragelse 78
- 11 Dictogloss 78
- 12 Fejlretning 79

C. MUNDTLIG KOMMUNIKATION OG SPROGBRUG

- 1 Udtryk enighed eller uenighed 80
- 2 Lytteforståelse: En diskussion 80
- 3 Grammatik: Substantiver 81
- 4 Diskussion 82
- 5 Do's and don'ts 82
- 6 DELPRØVE 1: Præsentation af et emne 82
- 7 DELPRØVE 2: Svar på spørgsmål om to emner 83

KRIMINALITET OG STRAF 4

85

A. LÆSEFORSTÅELSE OG ORDKENDSKAB

- 1 Brainstorm: Forbrydelser 87
- 2 Forskellige former for kriminalitet 87
- 3 Hvilket ord passer ikke? 88
- 4 Quiz om kriminalitet 88
- 5 Grammatik: Ordklasser og antonymer 89
- 6 Læseforståelse: Overskrifter og artikler 90

- 7 Grammatik: Passiv 91
- 8 Forberedelse til DELPRØVE 2A 92
- 9 Forberedelse til DELPRØVE 2B 94
- 10 Lytteforståelse: Offer for en svindler   96
- 11 Forberedelse til DELPRØVE 3:
Kriminalitet og straf 96
- 12 Grammatik: Ordstilling 98

B. SKRIFTLIG FREMSTILLING OG SPROGBRUG

- 1 Forberedelse til DELPRØVE 1:
At kommentere og udtrykke sympati 99
- 2 Grammatik: At give råd og foreslå noget 99
- 3 DELPRØVE 1: Skriv en e-mail 100
- 4 Grammatik: Fejlretning 100
- 5 Forberedelse til DELPRØVE 2A:
At beskrive et diagram 101
- 6 DELPRØVE 2A: Kriminalitet og straf 101
- 7 DELPRØVE 2B: Overvågning 102
- 8 Grammatik:
Kategoriser og indsæt forbinderord 102

C. MUNDTLIG KOMMUNIKATION OG SPROGBRUG

- 1 Spørgeskema: Diskussion af straf 104
- 2 Udtryk din mening om hårde straffe 105
- 3 Lytteforståelse: Moralens vogter 105
- 4 Grammatik: Præpositioner 106
- 5 Grammatik: Faste udtryk med præpositioner 106
- 6 Diskussion: Overvågning 107
- 7 DELPRØVE 1: Præsentation af et emne 107
- 8 DELPRØVE 2: Svar på spørgsmål om et emne 108

OPSLAGSSIDER

109

- Forbinderord 110
- Forbinderord og deres betydning 110
- Sætningsopbygning 111
- Prøve i Dansk 3 - samlet oversigt 112
- E-mail: Sproghandler 115
- Struktur til organisering af e-mail 115
- Udtryk til at beskrive statistikker 116
- Struktur til organisering af 2A 117
- Struktur til organisering af 2B 118
- At argumentere 118
- Tjekliste til skriveopgaver 119
- At udtrykke sin holdning 120
- Struktur til præsentation af emne 121

ARBEJDE OG IDENTITET

1

Kapitlet består af 3 dele, hvor du:

A. Læseforståelse og ordkendskab

- får relevant viden om emnet.
- udvider dit ordforråd om emnet ved både at læse, lytte og tale.
- har fokus på grammatik, bl.a. passiv, forbinderord og ordstilling.
- arbejder med at finde synspunkter og argumenter i forskellige teksttyper.
- lærer, hvordan du laver læseforståelsesopgaverne til Prøve i Dansk 3.

B. Skriftlig fremstilling og sprogbrug

- udvider dit ordforråd om emnet ved både at diskutere og skrive.
- har fokus på grammatik, bl.a. ordklasser, ordstilling og fejlretning.
- arbejder med at skrive e-mails, hvor du skal kommentere, udtrykke sympati, give råd og foreslå noget.
- arbejder med skriftligt at beskrive, forklare, udtrykke din mening, begrunde, uddybe, eksemplificere, argumentere og vurdere.
- lærer, hvordan du laver skriveopgaverne til Prøve i Dansk 3.

C. Mundtlig kommunikation og sprogbrug

- udvider dit ordforråd om emnet ved både at lytte, tale og diskutere.
- har fokus på grammatik, bl.a. adjektiver.
- arbejder med at udtrykke din mening, herunder enighed/uenighed, og argumentere.
- lærer, hvordan du laver en god præsentation af et emne.
- forbereder dig på de to delprøver i mundtlig kommunikation til Prøve i Dansk 3.

1

2

3

4

5

6

A. Læseforståelse og ordkendskab

1 Fordele og ulemper

- Snak om billederne side 6 to og to. Hvilket job tror I, personerne har? Hvilke fordele og ulemper er der ved jobbet, tror I?
- Lyt til de 6 personer, og skriv nøgleord i skemaet.
- Pararbejde: Opsummer på skift, hvad I har hørt om personerne.

FORDELE	ULEMPER
1. Gustavs job:	
2. Rauls job:	
3. Astas job:	
4. Leons job:	
5. Emmas job:	
6. Signes job:	

- Snak om spørgsmålene. Brug *Både ... og*, fx *Både Asta og Emma har gode kollegaer*.
1. Hvilke fordele er fælles ved Astas og Emmas job?
 2. Hvilke fordele er fælles ved Leons og Rauls job?
 3. Hvilke fordele er fælles ved Signes og Gustavs job?
 4. Hvilke ulemper er fælles ved Astas og Signes job?
 5. Hvilke ulemper er fælles ved Emmas og Rauls job?
 6. Hvilke ulemper er fælles ved Leons og Rauls job?
 7. Kan I finde flere eksempler på ligheder?
- Snak sammen på holdet: Fortæl om fordele og ulemper ved jeres job, hvis I arbejder nu (eller ved jeres sidste job).

2 Det danske arbejdsmarked

- Lav quizzen to og to eller i små grupper. Hvad tror I? Sæt kryds.

Quiz

1. Hvor mange procent af arbejdsstyrken er ansat i landbruget?
☐ under 5 % ☐ ca. 15 % ☐ over 25 %
2. Hvor mange procent af befolkningen har symptomer på alvorlig stress hver dag?
☐ ca. 2 % ☐ ca. 12 % ☐ ca. 22 %
3. Hvor mange udenlandske medarbejdere er der i Danmark?
☐ ca. 100.000 ☐ ca. 200.000 ☐ ca. 300.000
4. Hvor mange over 65 år arbejder stadig?
☐ ca. 10 % ☐ ca. 25 % ☐ ca. 40 %
5. Hvor mange lønmodtagere er medlem af en fagforening?
☐ ca. 45 % ☐ ca. 65 % ☐ ca. 85 %
6. Hvor mange ledige er der i Danmark?
☐ under 5 % ☐ mellem 5-10 % ☐ over 10 %

- Læs teksten *Det danske arbejdsmarked* side 8, og tjek jeres svar.
- Find ord i teksten, som betyder det samme:

et arbejde:

1. _____
2. _____

en person / personer der arbejder:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____

Det danske arbejdsmarked

Engang var Danmark et landbrugsland. **Selvom** landbrug **stadig** er et vigtigt erhverv, er der sket et stort fald i antallet af beskæftigede inden for landbruget siden 1950'erne, **nemlig** fra ca. 500.000 til ca. 60.000 i dag. Det svarer til 2-3 pct. af arbejdsstyrken.

Der er **ligeledes** blevet færre, som arbejder i industrien, **og** Danmark er i dag et service- og vidensamfund, der **især** bygger på viden som råstof. Automatisering og digitalisering har gjort mange traditionelle job overflødige og skabt behov for nye kompetencer.

Denne udvikling kræver, **at** både arbejdsgivere og arbejdstagere i moderne virksomheder tilpasser sig krav om større selvstændighed og fleksibilitet. Tal fra Danmarks Statistik viser, at hver fjerde medarbejder selv kan styre sin arbejdstid og vælger at arbejde hjemme 1-2 dage om ugen.

Eftersom flere og flere nu kan arbejde hjemme og døgnet rundt har adgang til deres arbejde, bliver grænsen mellem arbejde og fritid også mere flydende for mange mennesker. Det kan betyde et større arbejdspress og risikere at gå ud over de ansattes mentale og fysiske helbred. **Faktisk** har 430.000 i dag symptomer på stress, hvilket svarer til cirka 12 pct. af befolkningen.

Samtidig har globaliseringen haft stor indflydelse på det danske arbejdsmarked, og der er kommet mange udlændinge til Danmark for at arbejde. I dag er der

således ca. 300.000 udenlandske medarbejdere, dvs. mere end hver tiende lønmodtager.

En anden stor forandring på det danske arbejdsmarked er den demografiske udvikling. Færre erhvervsaktive skal forsørge flere ældre, bl.a. **fordi** vi lever længere. **Så** man har **derfor** prøvet at få de ældre til at blive på arbejdsmarkedet ved at hæve pensionsalderen, der i øjeblikket er 67 år. I dag er ca. 40 pct. over 65 år stadig på arbejdsmarkedet.

I Danmark er det arbejdsgiverne og lønmodtagerne repræsenteret ved fagforeningerne, som aftaler løn- og arbejdsvilkår i overenskomster. De aftales for to år ad gangen. På de fleste større arbejdspladser vælger de ansatte en tillidsrepræsentant (TR), som er deres talerør til ledelsen. Ca. 65 pct. af alle lønmodtagere er medlem af en fagforening. Det er et højt tal sammenlignet med mange andre lande, **men** faktisk er antallet af medlemmer faldet de sidste 20 år.

Mens en fagforening varetager lønmodtagernes interesser og kan hjælpe, **når** man er i arbejde, kan en a-kasse, dvs. en arbejdsløshedskasse, sikre en økonomisk, **hvis** man bliver arbejdsløs. **For** man har nemlig ret til at få dagpenge, hvis man mister sit job og er medlem af en a-kasse. Ledigheden er **dog** historisk lav i dag, **idet** arbejdsløsheden kun ligger på under 3 pct.

- Svar på spørgsmålene.

1. Før var Danmark et landbrugsland, hvad kalder man samfundet i dag? _____
2. Hvilke job er blevet overflødige i det moderne samfund – og hvorfor? _____
3. Hvad kræver udviklingen af moderne virksomheder? _____
4. Hvad kan det betyde for medarbejdere, at grænsen mellem arbejde og fritid udviskes? _____
5. Hvilken indflydelse har globaliseringen haft på det danske arbejdsmarked? _____

6. Hvad er en overenskomst? _____
7. Hvad er en tillidsrepræsentant? _____
8. Hvad er forskellen mellem en fagforening og en a-kasse? _____

- Snak sammen i mindre grupper: Hvordan er det i jeres hjemlande?

Er der mange, som har mulighed for at arbejde hjemmefra?

Hvad er pensionsalderen?

Er arbejdsrelateret stress udbredt?

Hvor mange er medlem af en fagforening?

Har man a-kasser, og kan man få dagpenge?

Er arbejdsløsheden høj?

3 Grammatik: Forbinderord og ordstilling

- Sorter forbinderordene i fed i teksten side 8 i skemaet herunder.

Konjunktioner	Adverbier
HS-konjunktioner:	Engang
LS-konjunktioner:	

- Læs evt. om **Forbinderord** side 110.
- Find eksempler i teksten side 8 på følgende ordstilling: SVA-ordstilling, SAV-ordstilling og VS-ordstilling.
Se **Sætningsopbygning** side 111.

SVA-ordstilling = HOVEDSÆTNINGER

HS-konjunktion	subjekt S	verbal 1 V1	adverbial A	verbal 2	objekt, prædikat, adverbial mv.
og	Danmark	er	i dag		et service- og videnssamfund
så					
For					

SAV-ordstilling = LEDSÆTNINGER

LS-konjunktion	subjekt S	adverbial A	verbal 1 V1	verbal 2	objekt, prædikat, adverbial mv.
Selvom	landbrug	stadig	er		et vigtigt erhverv
Eftersom					
idet					

VS-ordstilling = HOVEDSÆTNINGER (med foranstillet adverbial)

adverbial A	verbal 1 V1	subjekt S	adverbial A	verbal 2	objekt, prædikat, adverbial mv.
Engang	var	Danmark			et landbrugsland
Faktisk					
Samtidig					

VS-ordstilling = HOVEDSÆTNINGER (efter en ledsætning)

Ledsætning	verbal 1 V1	subjekt S	adverbial A	verbal 2	objekt, prædikat, adverbial mv.
selvom ...,	er	der		sket	et dramatisk fald ...
Eftersom ...,					
Mens ..., når...,					

- Lav hovedsætninger med **SVA-ordstilling**.
 - i alle brancher / at arbejde / ikke / hjemme / muligt / er / det

 - de unge / svært ved / har / især / fagforeningerne / at tiltrække

- Lav ledsætninger med **SAV-ordstilling**.
 - Man kan ikke få dagpenge, / en a-kasse / man / ikke / medlem / hvis / er / af

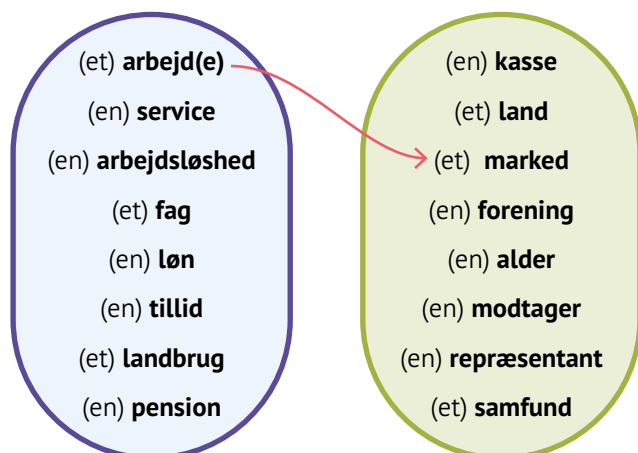
 - Undersøgelser viser, / får / løn / at / udenlandske / en / høj / vidensarbejdere / ofte

- Lav hovedsætninger med **VS-ordstilling** med foranstillet adverbial.
 - nogle virksomheder / svært ved / desværre / at skaffe / har / arbejdskraft

 - med / normalt / om / ledelsen / arbejdsforhold / tillidsrepræsentanten / forhandler

4 Matching: Sammensatte substantiver

- Hvilke ord passer sammen? Sammensæt substantiverne med +s eller ingenting, og skriv den rigtige artikel (*en* eller *et*). Der kan være flere muligheder, men du skal bruge alle ordene.

et arbejdsmarked

Hvilket ord afgør, om det sammensatte substantiv får artiklen *en* eller *et*?

- Lav så mange sammensatte ord, du kan med arbejd-. Skriv dem her:

arbejdsmarked

5 Lav substantiver af verber

-ing	-ning	-else	-ion
------	-------	-------	------

- Elevatoren **fungerer** ikke. Den er tit ude af funktion.
- Hun **forsker** i vacciner. Hun får mange midler til sin _____.
- Han skal **dokumentere** sin erhvervserfaring. Men han kan ikke skaffe _____.
- Afdelingslederen **afgør**, hvem der skal fyres. Hun træffer en _____ i dag.
- Antallet af udenlandske arbejdstagere **stiger**. Især er der en stor _____ i København.
- Lederen **præsenterede** årsregnskabet. Det var en lang _____.
- Tillidsmanden **informerede** om den nye overenskomst. Det var vigtig _____.
- Firmaet **udvider** afdelingen. Der holdes fest i forbindelse med den nye _____.
- De **investerede** mange penge i virksomheden. De håber, at deres _____ bærer frugt.
- Ledelsen **orienterer** de ansatte på mødet. Det var en grundig _____.
- De **forstår** ikke argumentet. Der er i det hele taget ingen _____ for synspunktet.